

Slava tebi, Dunaj staroslavni,
 Ti pri krstu drugi si Ljubljani!
 Ona čast ti, ona slavo hrani,
 Ko ti časi bodo časi davni.
 O, kakó mi duša záte čuti,
 Rádost me obhaja, žalost gine —
 Le za hip pripnì mi, Bog, peruti,
 Da osrečen dvignem se v višine —
 Glase bom od tamkaj zval pozdrava:
 Slava tebi, Dunaj, slava, slava:

Engelbert Gangl.

Matej Močnik †.

Tvrd bodi, neizprosen mož jeklen.

J. Jurčič.

Neizprosna smrt si je zopet izbrala jedno žrtev izmed naše sredine: dné 15. m. tr. preminol je upokojen učitelj **Matej Močnik**. Pokojnik si je pridobil toliko zaslug za šolstvo, dičila ga je tolika množina vrlin, da spolnujemo le deloma svojo dolžnost, ako postavimo vrlemu možu s temi vrsticami skromen spomenik.

M. Močnik se je rodil dné 13. kimovca 1827. l. v Zalogu na Gorenjskem. Po dovršeni 6. latinski šoli v Ljubljani, vstopil je v red Jezuitov, a radi bolehnosti ga zopet ostavil ter prestopil k davkariji; a tudi tu mu ni bilo sojeno ostati; l. 1855. se je posvetil učiteljstvu ter postal učitelj na dekliški šoli v Kamniku. Leta 1864. se je preselil kot podučitelj v Ljubljano na I. mestno šolo; l. 1870. postane učitelj in c. kr. okr. šolski nadzornik za Kamniški okraj do l. 1873. Istega leta prevzame tudi uredništvo „Tovariša“, kojega je skozi 9 let vodil. Bil je tudi odbornik „Matice Slovenske“ tajnik „Društvu v pomoč učiteljskim vdovam in sirotam“, „Društvu slovenskih učiteljev“, „Narodni šoli“, „Katoliški Besednici“, „Katoliški družbi“, „Vincencijevi družbi“ — nekaj časa urednik „Slovenca“ itd.

Pokojni Močnik je bil pesnik in pisatelj, pesništvo je kmalu popustil, a tembolj se je oklenil pisateljjevanja. Pisal je v „Vedeža“, „Danico“, „Tovariša“, „Slovenca“ in drugam. V vsih njegovih spisih, katerih število je nebrojno, vije se kakor rdeča nit staro, slovensko geslo: „Vse za vero, dom cesarja“. Tega gesla se je držal vse svoje žive dni, po njem ravnal vse svoje delovanje.

Močnik je bil kremenit značaj, ki je živel in umrl za svoje pričanje. Delaven ko mravlja, ljubeznjiv kakor ljubeč oče, a trd, neizprosen, kadar je šlo za načela. Skromen v življenji, dobrotljiv na

skrivnem, razdelil je vse svoje imetje med reveže, mnogo jih je, katere je tolažila njegova beseda, a še več onih, katere je obdarovala njegova roka.

Bil je trd in neupogljiv, mož, kakor jih je malo. Svojih načel ni nikdar zatajil. Brila je huda, mrzla sapa po slovenskem polji, marsikdo je padal, marsikdo je zatajil svoje prepričanje, a Močnik nikdar: neupogljiv in neupognen je stal v boji, braneč, kar mu je bilo svetega, neoziraje se na desno ali levo.

O najhujših časih, ko so valovi političnega življenja do vrhunca priklopili, ko so najboljši odpadali, ko se je prava gonja zoper Slovence pričela, prevzel je uredništvo „Tovariša“, ki je bil marsikom trn v očeh. A Močnik se ni zbal mogočnih nasprotnikov; mirno brez strahu in brez strasti je odbival napade, ne se meneč za nasledke odpora. Pa kljub vsemu nasprotovanju je užival obče spoštovanje tudi pri svojih nasprotnikih, saj so predobro vedeli, da dela Močnik iz prepričanja, iz ljubezni do stvari, ne iz trme i svojeglavnosti; kajti Močnik je bil zelo mil in miren značaj, ki ni nikdar i nikomur tudi v sili krivice storil.

Tak mož, cel mož je bil Močnik, čegar pozemeljske ostanke krije sedaj že črna prst; v prah bo njegovo telo, a njegovo delovanje ostane, njegov vzgled bodril bo njegove naslednike, njegov spomin bo živel med nami. Blag mu spomin!

Lepopisje na višji stopinji.

Preteklo je 25 let, odkar je potrdil presvitli cesar državni šolski zakon, kateri je ponos Avstrije, osobito njenega učiteljstva. Kak napredek se je storil v šolstvu v teh letih, prepriča se vsakdo, kdor pomisli, da so se pomnožile šole na Kranjskem za 55⁰/₀, ter da je število anafalbetov tudi zelo padlo. Pač še nismo na oni stopinji, na kateri bi morali biti, a da se je v zadnjih desetletjih pri nas mnogo storilo, svedoči nam ogromno število udov družbe sv. Mohorja. Do tega števila bi pač ne bili mogli dospeti, ako bi se ne znižalo v zadnjih desetletjih tako zdatno število anafalbetov.

Je-li pa število onih, ki so večji pisanju, v istem razmerju naraslo? Žalibože da ne! Da mnogi celo trdijo, da veliko število novo šolo dovršivših ne zna zapisati čez nekoliko let svojega imena. Pripeti se namreč mnogokrat v uradih, da marsikateri, ki je dovršil novo šolo, noče podpisati svojega imena. Ker škoduje to ugledu nove šole, pretresujemo vzroke in kako naj se isti odstranijo.

Preteklo še ni ravno veliko desetletij, ko je bilo branje in pisanje na deželi redka stvar. Ni čuda, da so malokateri zamogli zapisati svoje